

Naar meer zelfgestuurd leren binnen het reken-wiskundeonderwijs

Hans Bögemann

Leren op een andere manier. Leren leren. De boeken en tijdschriften over onderwijs staan er vol van. Waar het steeds om gaat is de manier waarop we kinderen de mogelijkheid geven betrokken te zijn bij hun eigen leerproces, bij hun eigen ontwikkeling. Mag en kan het kind, ook binnen de school, zelf ondernemend zijn met betrekking tot de eigen ontwikkeling, met betrekking tot het eigen leren? Of is het de leerkracht die het leren stuurt?

Er zijn verschillende opvattingen over leren. Een kleine opsomming: effectieve school; reproductief leren; mechanistisch leren; zelfontdekkend leren; sociaal constructivisme; al doende leert men; kennis als gereedschap; high order learning, samenwerkend leren, vult u zelf maar aan. Niet een van deze vormen van leren is zaligmakend. Het gaat erom dat de leerkracht kan beslissen in welke situatie welke vorm van leren het beste ingezet zou kunnen worden.

We kunnen een plant niet dwingen om te groeien, we kunnen er wel voor zorgen dat de omstandigheden voor de plant om te kunnen groeien zo optimaal mogelijk zijn. Die omstandigheden zijn niet voor alle planten hetzelfde. Sommige planten hebben veel licht nodig, andere staan liever in de schaduw; sommige planten willen graag een rijke bodem en rijke voeding, andere staan liever in wat schrale grond.

Leren kunnen we ook vergelijken met manieren van reizen. Gaan we met de trein, de bus, met de auto of de fiets? Laat ik me leiden door de rail, door de machinist, door een reisleider of heb ik zelf de routekaart op schoot, bepaal ik zelf langs welke weg ik ga, kijk ik zelf rond waar ik zit en hoe ik verder wil?

Ieder van deze opvattingen over leren kent een andere manier van betrokkenheid van kinderen en een andere manier waarop de leerkracht zich inzet.

Hoe zit dat binnen ons realistisch reken-wiskundeonderwijs? Zetten we daar op het juiste moment de juiste vorm van leren en onderwijzen in? Is er sprake van een rijkdom aan vormen van leren? Of is het rekenonderwijs vooral het reizen met de trein en nog te weinig met de auto of de fiets, waarbij het kind zelf het stuur in handen kan nemen en ieder moment van de reis (mede) kan beslissen welke kant het op gaat?

In deze werkgroep wil ik met u verkennen wat de mogelijkheden zijn binnen het werken met de methode 'Pluspunt' of 'Rekenrijk' om kinderen op een meer actieve en ondernemende manier bij hun leerproces te betrekken en daardoor zowel het leren van het kind, maar ook het onderwijzend handelen van de leerkracht effectiever te laten zijn. Deze manier van werken biedt ook de mogelijkheid beter in te spelen op verschillen tussen de kinderen in het leren rekenen. Daarbij laat ik u kennismaken met een organisatievorm en mogelijke hulpmiddelen.